

وارونه نمایی اخبار

قصه پر غصه "تحریف اخبار" سر دراز به بلندی عمر رسانه های جمعی دارد. در عصر مدرنیسم میزان تحریف اخبار در رسانه های جمعی کم بود و بین رویداد و خبر آن، تناسب معقولی وجود داشت.

در عصر فرامدرنیسم و به حاشیه رفتن نقش های اجتماعی رسانه ها و پررنگ شدن نقش تجاری آنها، اخبار با پیچیدگی های فناورانه بزرگ و توده پسند می شوند. قدرت های پنهان در پشت رسانه ها برای تامین منافع خود با سلاح برنده رسانه به گونه ای سر مخاطبان را می برند که بندگان خدا تازه بعد از بریدن خبردار می شوند!

مخاطبان رسانه های جمعی، با اصطلاح "تحریف اخبار" و «وارونه نمایی اخبار» رویدادها بیگانه نیستند. وقتی بازنمایی جوانب رویداد با واقعیات انطباق ندارد و بویژه اینکه مخاطبان درباره آن رویداد تجربه مستقیم داشته و یا در تجربیات دیگران سهمی شده اند، به عینه به وارونه نمایی رویداد و دستکاری در افکار عمومی پی می برند.

هر رویداد یک منظومه چند وجهی و دارای هسته اصلی و اجزای مرتبط تنیده در یکدیگر است. هنگام تبدیل رویداد به خبر، شناخت اجزا و تناسب رخدادها و پدیده های اجتماعی بسیار ضروری است. این بصیرت از فراواقعی شدن اخبار ممانعت می کند. هر گونه بی دقتی در شناخت ابعاد رویدادها و پدیده های اجتماعی و یا تعمد در پاره حقیقت گویی و حذف اطلاعات موثر رویداد به تحریف اخبار مختوم می شود. فرایند اخبار شامل چهار مرحله سوژه یابی، گردآوری اطلاعات، پردازش و تنظیم، و انتشار اطلاعات است. تحریف اخبار در هر یک از این مراحل می تواند رخ دهد.

خبرنگاران و گزارشگران هر یک انگیزه ها، عقاید، الزامات شغلی و ارزش های خاصی دارند و دستگاه ادراکی آنها تحت تاثیر این عوامل است. هم افزایی این عوامل موجب می شود آنها در گردآوری و تنظیم اطلاعات خالی از سوگیری نبوده و زاویه دید منحصر بفرد را دارا باشند.

در جریان بازنمایی، شناخت و دستیابی به ابعاد و تناسب اجزای رویدادها یا پدیده های اجتماعی، کاری خلاقانه و هنری و البته در پاره ای از موارد دشوار است. باید اذعان داشت کار حرفه ای و کنار نهادن سوگیری ها در پوشش خبری به گونه ای که فقط داده ها سخن بگویند چندان سهل نیست و مستلزم مهارت و تیزهوشی است.

در مرحله "سوژه یابی" تحریف اخبار به این شکل رخ می دهد که بجای

پرداختن به سوژه های اصلی جامعه به سراغ سوژه های فرعی رفت و با پر کردن وقت و مکان رسانه های جمعی، اذهان عمومی را از مسائل اصلی جامعه منحرف کرد. بطور مثال در جامعه ای که مسائل اصلی آن تامین معیشت و رفاه اجتماعی است، با برجسته سازی و چارچوب بندی مسائل جنجالی سیاسی، اذهان عمومی را به موضوعات دیگری هدایت کرد. در مرحله «گردآوری اطلاعات» رویداد، بجای توجه به داده های اصلی، با برجسته کردن اطلاعات فرعی و حاشیه ای اذهان عمومی را به جاهای دیگر برد. در این مرحله اطلاعات رویداد از صافی ادراکی خبرنگار عبور کرده تا توسط کلمات موجود در زبان معنا پیدا کند. خبرنگاران و گزارشگران تحت تاثیر تمایلات، عقاید، ارزش ها و الزامات محیط شغلی و توانایی های زبانی بوده و بر تفسیر رویداد اثر می گذارند که در بازنمایی، تناسب ابعاد واقعی رویداد را خدشه دار می کند. در مرحله «پردازش و تنظیم اخبار» دروازه بانان خبر در یک چارچوب ایدئولوژیک و سیاسی، اطلاعات رویدادها را ویرایش و از طریق کدگذاری مفهومی، برجسته سازی و چارچوب بندی می کنند. این دستکاری ها موجب فراواقعی شدن اخبار پاره ای از رویدادها می شود. در مرحله «انتشار اخبار» متناسب با نوع رسانه، در مطبوعات از طریق نوع فونت، سایز حروف، رنگ بندی و صفحه بندی و عکس؛ در رسانه رادیو از طریق چینش اخبار، برجسته سازی و لحن گویندگان و فراز و فرود آنها و در تلویزیون علاوه بر اینها از طریق تعیین اولویت انتشار اخبار، دستکاری در تصاویر، گرافیک، عکس، تدوین تصویر، و در چند رسانه ها با کاربست ترکیبی از حقه های بیان شده، واقعیات جامعه وارونه نمایی، کمرنگ یا پررنگ، کوچک نمایی یا بزرگ نمایی و یا اصلا نادیده گرفته می شوند. در چنین شرایطی بین احساس و ادراک واقعی شهروندان از امور جامعه و تصویر مسخ شده مسائل جامعه در رسانه ها، تناقض جدی پیدا می شود. (منبع: مطالعات رسانه و ارتباطات).